

Onderwerp: Wat het OER níet vermeldt, maar wel cruciaal is voor uw besluit

Geacht Statenlid,

Het huidige Omgevings Effecten Rapport (OER) laat essentiële juridische en inhoudelijke verplichtingen buiten beschouwing, waardoor elk besluit dat hierop steunt op losse schroeven lijkt te staan.

Op 3 september beslist u of Gedeputeerde Staten (GS) rechtmatig zoeklocaties in het Groene Hart hebben aangewezen. De bevoegdheidsverkrijging van GS blijkt niet uit het OER en is niet direct te herleiden uit de Omgevingswet, Omgevingsverordening of een delegatiebesluit van Provinciale Staten. Samen met andere inwoners van Kaag en Braassem hebben wij het OER kritisch bestudeerd. Onze analyse wijst op grote risico's, zowel juridisch als beleidsmatig.

Het besluit dat u op 3 september neemt, kan de eerste stap zijn die de deur opent naar een ontwikkeling met verstreckende gevolgen. Het gaat niet slechts om een technische keuze, maar om de vraag of u bereid bent het Groene Hart, een landschap dat wij Nederlanders soms gewoon vinden maar dat wereldwijd uniek is, open te stellen voor industrialisatie. Een landschap dat cultuurhistorisch en ecologisch van grote waarde is, en dat generaties lang gekoesterd is, verdient een zorgvuldige en toekomstbestendige afweging. Wij vragen uw aandacht voor de volgende punten:

- **Eigen provinciaal beleid genegeerd:** In het Omgevingsbeleid (beleidskeuze 5.1.2) erkent de provincie haar speciale verantwoordelijkheid voor VHR-soorten en weidevogelgebieden, die planologisch beschermd moeten worden. In de Vierambachtspolder zijn juist deze beschermde soorten aanwezig.
- **Verouderde basis:** Het OER steunt op oude geluidsnormen en de Elektriciteitswet 1998, terwijl vaststaat dat per 1 januari 2026 de nieuwe Energiewet ingaat en per 2027 nieuwe geluidsnormen gelden. Door nu plannen te baseren op achterhaalde geluids- en daarmee afstandsnormen, terwijl al vaststaat dat er nieuwe landelijke normen worden ingevoerd, ontstaat de schijn van détournement de pouvoir. Er lijkt bewust gebruik gemaakt te worden van de vertraging in de regelgeving om besluiten door te drukken die naar alle waarschijnlijkheid, in de nabije toekomst strijdig zullen zijn met hogere en strengere kaders.
- **Geen MER uitgevoerd:** Het OER is in een half jaar opgesteld en voldoet niet aan de eisen gesteld aan een MER voortvloeiend uit de Omgevingswet (Ow) en artikel 11.3 van het Omgevingsbesluit (Ob). Dit is strijdig met de EU-MER-richtlijn en de SMB-richtlijn. Europese verplichtingen worden door de rechter volledig getoetst. Omdat deze richtlijnen juist ook burgers beschermen in hun recht op een zorgvuldige procedure, kan de Afdeling bestuursrecht van de RvS zich niet verschuilen achter het relativiteitsbeginsel.
- **Luchtvaartveiligheid genegeerd:** Voor de Vierambachtspolder geldt een maximumhoogte van 146 m boven NAP. Industriële windturbines van 240 m overschrijden dit met bijna 100 m. Alleen ILT is bevoegd een verklaring van geen bezwaar af te geven. Verkrijging van een verklaring van geen bezwaar lijkt hier zeer onwaarschijnlijk.
- **Alternatieven bestaan:** De Europese Klimaatwet en het Parijs-akkoord en latere communicatie van de Europese Commissie wijzen nadrukkelijk de Noordzee aan voor grootschalige industriële windparken. (onder andere: COM2023/668) Ook erkent het Europees Parlement (2023) de rol van nieuwe technologieën zoals SMR's. In een MER moeten dergelijke redelijke en onderscheidende alternatieven worden beschreven, omdat zij essentieel zijn voor een zorgvuldige besluitvorming, juist dat ontbreekt in het OER. Het Groene Hart opofferen lijkt dus een te gemakkelijke en onzorgvuldige uitkomst, met grote offers tot gevolg en zonder dat redelijke alternatieven zijn onderzocht.

Geen groen licht voor industrialisatie van het groene hart.

- **Burgerdraagvlak:** in onze regio is sprake van grootschalige burgerweerstand, met afzonderlijke actiegroepen, belangenorganisaties en ondernemers, die allen óók met alternatieven voor duurzame energie komen.
- **Breed maatschappelijk debat:** Op nationaal niveau groeit het debat over de economische haalbaarheid van grootschalige industriële windparken op land en het behoud van ons unieke Nederlandse landschap. Er wordt meer en meer gesproken over de botsing tussen duurzaamheidsmaatregelen en natuurbescherming, klimaatadaptatie en alternatieve benaderingen zoals rechten voor de natuur door onder andere juristen, politici en burgers. Daarnaast uiten ook experts uit de gezondheidszorg, waaronder prof. dr. D.A.M.P.J. Gommers en diverse huisartsen, hun zorg over gezondheidsklachten die in verband worden gebracht met de plaatsing van industriële windturbines. Dit debat gaat vaak gepaard met zorgen, ongeloof en onbegrip bij burgers, die het gevoel hebben dat hun leefomgeving en het karakteristieke Nederlandse landschap onevenredig worden opgeofferd. Dit versterkt de onzekerheid en het risico op vertraging bij uitvoering.

Onze oproep: Wij verzoeken u dan ook om het OER op 3 september niet vast te stellen. Gedeputeerde Staten hebben onbevoegd locaties in het Groene Hart aangewezen als zoeklocaties, terwijl deze op grond van artikel 7.76 lid 1 Omgevingsverordening Zuid-Holland expliciet zijn uitgesloten voor windenergie. Bovendien berust het rapport op achterhaalde normen en is het strijdig met Europese en nationale verplichtingen. **Geef geen groen licht voor industrialisatie van het groene hart.**

In de bijlagen treft u onze uitgebreide juridische analyse en onderbouwing.

Wij voelen ons gesteund door de gemeente Kaag en Braassem. Zij heeft in haar brief van 12 juni 2025 aan de GS reeds te kennen gegeven dat zij het *'onuitlegbaar [vindt] dat [het] college een volledig andere koers lijkt te varen ten aanzien van windturbines in het Groene Hart.'*

Wij benadrukken dat wij onderdeel zijn van een bredere beweging: in onze regio zijn op dit moment afzonderlijke burgerinitiatieven, belangenorganisaties en ondernemers actief. Momenteel hebben wij reeds contact gelegd met mr. dr. J.G.L. van Nus (Advocatenkantoor Dokk), een bewezen autoriteit op het gebied van duurzame energie.

Dit benadrukt de breedte en de vastberadenheid van het verzet tegen de huidige plannen. De urgentie is groot. Wij hopen daarom dat u vóór de behandeling op 3 september ruimte ziet voor een gesprek. Wij vertrouwen erop dat de provincie dit breed gedragen signaal zorgvuldig zal betrekken bij haar besluitvorming.

Met vriendelijke groet,
 Laura van Gasteren Donker, Jurist: 06-42024549
 Michiel van Gasteren: 06-48377955

Ondersteund door:

- Bedreigd Open Landschap (BOL)
- TurbulenT.nl
- Dorpsraad Woubrugge
- HierGeenWindturbines.nl
- Bollenstreek Aan Zet
- Jachthaven van Wijk
- Kaag en Braassem promotie
- WOKB – Watersport gebonden ondernemers Kaag Braasem e.o.
- Ondernemersplatform Hollandse Plassen
- WV Braassemermeer
- Rijnlandse Molenstichting
- Zeilcentrum De Wijde Aa

Geen groen licht voor industrialisatie van het groene hart.

**HOLLANDSE
PLASSEN**

In het *Groene Hart* van Holland!

Jachthaven van Wijk Woubrugge

Watersportvereniging
Braassemermeer

Geen groen licht voor industrialisatie van het groene hart.

Bijlage I Juridische en beleidsmatige analyse OER Groene Hart

1. Inleiding

- Doel van dit document: onderbouwen waarom het OER juridisch en beleidsmatig ondeugdelijk is.
- Korte schets: 21–30 industriële windturbines van 240 m in open weidelandschap → ingrijpende gevolgen voor natuur, leefomgeving en rechtszekerheid.

2. Bevoegdheden en beleid

- Op 3 september beslist PS of GS überhaupt bevoegd was om zoeklocaties in het Groene Hart aan te wijzen.
- De bevoegdheidsverkrijging van GS blijkt niet uit het OER en is niet direct te herleiden uit de Omgevingswet, Omgevingsverordening of een delegatiebesluit van Provinciale Staten.
- **Provinciaal beleid:** plaatsing alleen bij infrastructuur, industriële terreinen en grote waterwegen. Het Groene Hart valt hierbuiten.
- **Coalitieakkoord:** dat hierin niet langer expliciet staat dat het Groene Hart gevrijwaard blijft, betekent géén impliciete toestemming. Een koerswijziging vergt een expliciet besluit van PS.
- **In haar omgevingsbeleid** geeft de provincie Zuid-Holland zelf aan dat zij binnen haar provinciegrenzen van nature voorkomende plant- en diersoorten wil behouden. Ook erkent zij op grond van Europese en nationale regelgeving een speciale verantwoordelijkheid te dragen voor soorten die zijn opgenomen op de Vogel- en Habitatrichtlijn welke in de Vierambachtspolder aanwezig zijn.

3. Verouderde normen en wetgeving

- **Geluid:** OER gebruikt oude normen. Nieuwe normen per 1 januari 2027 zijn strenger → besluit nu al kwetsbaar.
- **Elektriciteitswet 1992:** OER verwijst hiernaar, terwijl **per 1 januari 2026 de Energiewet** geldt → meer nadruk op evenredigheid en burgerbescherming.
- Besluitvorming op basis van OER lijkt achterhaald en juridisch fragiel.

4. MER-verplichting (2011/92/EU, gewijzigd 2014/52/EU)

- OER lijkt niet te voldoen aan de minimumeisen MER op grond van artikel 16.42 Ow in samenhang met artikel 11.3 Ob.
- Vierambachtspolder bevat beschermde soorten (Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn).
- **Rechterlijke toetsing:** MER wordt volledig getoetst door de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State; relativiteitsbeginsel beperkt dit niet, omdat de MER juist verplicht is deze internationale normen te integreren.

5. Internationale verdragen en verplichtingen

- **Verdrag van Bern:** bescherming wilde dieren en habitats.
- **Verdrag van Bonn:** bescherming trekkende soorten.
- **Verdrag van Florence:** Europees landschapsverdrag.
- **EVRM art. 8 + ESH art. 11:** recht op gezondheid en leefomgeving → plicht voor staat om gezondheidsschade en onevenredige aantasting te voorkomen.
- Samen vormen deze verdragen een juridisch kader dat bij de MER verplicht moet worden meegenomen.

6. Luchtvaartveiligheid – harde grens

- **LIB (Luchthavenindelingsbesluit Schiphol):** max. hoogte Vierambachtspolder is 146 m boven NAP.
- Industriële windturbines van 240 m overschrijden dit met bijna 100 m.

Geen groen licht voor industrialisatie van het groene hart.

- **EU Verordening 2018/1139 (EASA Basic Regulation)** + Besluit burgerluchthavens en Regeling burgerluchthavens → bevoegdheid ligt bij ILT.
- Een verklaring van geen bezwaar lijkt hier onrealistisch: luchtvaartveiligheid gaat vóór energieopwekking.

7. Alternatieven

- **Europese Klimaatwet & Parijs-akkoord**: sturen op mix onshore/offshore; Noordzee expliciet aangewezen voor grootschalige wind. (onder andere: COM2023/668)
- **Europese resolutie (2023/2109(INI))**: benadrukt rol van kleine modulaire reactoren (SMR's) → innovatie naast wind.
- **Kabinet (Zonnebrief 2023)**: prioriteit aan zon-PV op daken/gevels, landbouw/natuurgronden ongeschikt.
- Conclusie: alternatieven bestaan, Groene Hart opofferen is geen noodzaak.

8. Evenredigheidsbeginsel

- Europees recht verplicht dat maatregelen proportioneel zijn.
- 30 industriële windturbines van 240 m in een open weidelandschap → buiten proportie, zeker nu alternatieven bestaan (offshore, clustering, zon-PV).
- Compacte opstelling die provincie voorstelt → leidt tot concentratie van schade, strijdig met evenredigheid.

9. Conclusie

- Het OER lijkt juridisch en beleidsmatig onhoudbaar.
- Een zorgvuldig doorlopen MER zal naar alle waarschijnlijkheid uitwijzen dat plaatsing van grootschalige windturbines in het Groene Hart onhaalbaar, dan wel onwenselijk is.
- De enige realistische koers lijkt het benutten van alternatieven: offshore wind, clustering langs infrastructuur, zon-PV op daken, en nieuwe technologieën.
- Wij roepen PS op: **geef geen groen licht voor industrialisatie van het groene hart.**

Bijlage II – Uitgebreide juridische en inhoudelijke toelichting

1. Bevoegdheden en beleid

Op 3 september bepalen Provinciale Staten of Gedeputeerde Staten op basis van het geldende beleid rechtmatig zoeklocaties in het Groene Hart hebben aangewezen. De bevoegdheidsverkrijging van GS blijkt niet uit het OER en is niet direct te herleiden uit de Omgevingswet, Omgevingsverordening of een delegatiebesluit van Provinciale Staten. Wij zijn dan ook van mening dat deze zoeklocaties niet rechtmatig zijn aangewezen. Het Groene Hart behoort tot het open weidelandschap en valt daarmee buiten de provinciale beleidskaders, die juist sturen op plaatsing langs grootschalige infrastructuur, bij industrieterreinen of langs grote waterwegen. Daarnaast vallen de alternatieve zoeklocaties buiten de expliciet aangewezen locaties voor windenergie op grond van artikel 7.76 lid 1 van de Omgevingsverordening Zuid-Holland.

Dat in het nieuwe coalitieakkoord niet langer expliciet is opgenomen dat het Groene Hart gevrijwaard moet blijven van windturbines, kan niet worden opgevat als een impliciete rechtvaardiging voor het aanwijzen van zoekgebieden in dit landschap. Een zo fundamentele koerswijziging vergt een expliciet besluit van Provinciale Staten. Ook de Regionale Energie Strategie (RES) kan dit gebrek niet opvullen, omdat deze geen juridische basis biedt voor het doorbreken van bestaande provinciale beleidskeuzes.

Eigen provinciaal beleid (beleidskeuze 5.1.2)

In het Omgevingsbeleid Zuid-Holland geeft de provincie zelf bij beleidskeuze 5.1.2 aan dat zij binnen haar provinciegrenzen van nature voorkomende plant- en diersoorten wil behouden. De provincie draagt zorg voor beheer- en stimuleringsmaatregelen ten behoeve van de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR)-doelen, basiskwaliteit natuur en verdere versterking van agrarische natuur. Belangrijke weidevogelgebieden worden door de provincie planologisch beschermd. Ook valt hier te lezen dat de provincie op grond van Europese en nationale regelgeving een speciale verantwoordelijkheid draagt voor soorten die zijn opgenomen in de Vogel- en Habitatrichtlijn en het verbindende natuurnetwerk. In de Vierambachtspolder zijn veel van deze beschermde soorten aanwezig. Dit kan worden aangetoond door stichting Groen Licht, dat zich al jaren inzet voor de vogelstand in dit gebied. In onze eigen omgeving broedt jaarlijks een steenuil in een kast die door hen is geplaatst.

2. Verouderde normen

Het OER baseert zich nog steeds op de oude geluidnormen, terwijl met zekerheid grenzende waarschijnlijkheid per 1 januari 2027 nieuwe normen in werking treden. Daarmee is nu al bekend dat een besluit op basis van het OER wordt genomen op basis van achterhaalde uitgangspunten. Dat ondermijnt de juridische houdbaarheid en maakt de plannen kwetsbaar voor rechterlijke toetsing.

3. Verouderde wetgeving

In het OER wordt verwezen naar de Elektriciteitswet 1998, met name ten aanzien van de aansluiting op het net en de verantwoordelijkheden van de netbeheerder. Inmiddels is echter vastgelegd dat per 1 januari 2026 de nieuwe Energiewet in werking treedt. Deze wet legt meer nadruk op het evenredigheidsbeginsel, versterkt de bescherming van burgers en geeft de Autoriteit Consument & Markt (ACM) een nadrukkelijker rol in het toezicht.

Door nu plannen te baseren op achterhaalde geluids- en afstandsnormen, terwijl al vaststaat dat er nieuwe landelijke normen worden ingevoerd, ontstaat de schijn van détournement de pouvoir: er wordt bewust gebruikgemaakt van de vertraging in de regelgeving om besluiten door te drukken die straks naar alle waarschijnlijkheid strijdig zullen zijn met hogere en strengere kaders.

4. MER-verplichting

Het OER wordt voorgesteld als een verbrede MER, echter is er geen duidelijk herkenbaar te onderscheiden MER-gedeelte. Zo is onder ander geen volledig seizoenonderzoek uitgevoerd

naar flora en fauna, terwijl dit op grond van de Europese MER-richtlijn (2011/92/EU, gewijzigd 2014/52/EU) verplicht is. Met name de aanwezigheid van beschermde vogelsoorten in de Vierambachtspolder maakt een structureel en seizoensgebonden onderzoek noodzakelijk. Wij hebben bewijs en expertise in huis om de aanwezigheid van deze vogels aan te tonen, door onder andere beeldmateriaal, vogeltellingen en ecologische data.

Het ontbreken van dit onderzoek en het missen van andere essentiële MER-onderdelen betekent dat het OER niet voldoet aan de minimumeisen van een Milieu Effect Rapportage. Een MER is een Europeesrechtelijk verplicht instrument dat door de Raad van State volledig wordt getoetst in een gerechtelijke procedure. In tegenstelling tot een OER, dat slechts marginaal kan worden beoordeeld, verplicht een MER de rechter om te toetsen of alle relevante Europese richtlijnen en verdragen correct zijn toegepast.

Het relativiteitsbeginsel vormt hierbij geen belemmering. De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn beschermen weliswaar primair vogel- en natuurbelangen en niet direct individuele omwonenden, maar omdat de MER-verplichting inhoudt dat deze richtlijnen moeten worden geïntegreerd in de besluitvorming, worden zij indirect juist toetsbaar. Daarmee vormen zij een essentiële onderbouwing van de ongeschiktheid van het Groene Hart als zoekgebied.

5. Internationale verdragen en verplichtingen

Naast de MER-richtlijn zijn meerdere internationale verdragen van toepassing.

Het Verdrag van Bern verplicht lidstaten tot bescherming van wilde dieren en hun habitats. Het Verdrag van Bonn legt nadruk op bescherming van trekkende diersoorten. Het Verdrag van Florence (Europees Landschapsverdrag) schrijft bescherming van landschappen en cultuurhistorische waarden voor, die naar alle waarschijnlijkheid met de komst van industriële windturbines van 240 meter ernstig worden aangetast.

Daarnaast waarborgen artikel 8 EVRM (recht op privéleven en woonomgeving) en artikel 11 van het Europees Sociaal Handvest (recht op gezondheid) dat de overheid de plicht heeft om gezondheidsschade en ernstige aantasting van de leefomgeving te voorkomen. Het zonder deugdelijke MER en zonder actuele normen toestaan van deze industriële windturbines is daarmee in strijd met deze verdragsverplichtingen.

6. Luchtvaartveiligheid

Voor het gebied Vierambachtspolder geldt een maximale bouwhoogte van 146 meter boven NAP op grond van het Luchthavenindelingsbesluit Schiphol (LIB). Deze grens volgt rechtstreeks uit de Europese Verordening (EU) 2018/1139 (EASA Basic Regulation), die de internationale ICAO-verplichtingen doorvertaalt naar bindend EU-recht. In Nederland is dit nader uitgewerkt in het Besluit burgerluchthavens en de Regeling burgerluchthavens.

De bevoegdheid om uitzonderingen te verlenen ligt uitsluitend bij de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), handelend namens de minister van Infrastructuur en Waterstaat. Schiphol heeft hierbij uitsluitend een adviserende rol.

Een industriële windturbine van 240 meter tiphoogte overschrijdt de grens van 146 meter met bijna 100 meter. Dit is niet te compenseren met technische maatregelen zoals radarfilters of verplaatsing van radars, zoals gesuggereerd in de OER. Een verklaring van geen bezwaar is onder deze omstandigheden praktisch uitgesloten, omdat luchtvaartveiligheid een absolute prioriteit heeft boven energieopwekking.

7. Alternatieven

De Europese Klimaatwet en het Parijs-akkoord sturen op een combinatie van onshore en offshore windenergie. Voor Nederland is de Noordzee expliciet aangewezen als kernlocatie voor grootschalige windparken. (onder andere: COM2023/668), Offshore wind levert substantieel meer energie op, met grote waarschijnlijkheid aanzienlijk minder maatschappelijke schade.

Daarnaast heeft het Europees Parlement in zijn resolutie van 12 december 2023 (2023/2109(INI)) de strategische rol van kleine modulaire reactoren (SMR's) benadrukt. Het parlement roept de Commissie en de lidstaten op om burgers actief te betrekken, transparantie

te waarborgen en Europees technologisch leiderschap te behouden. Daarmee erkent Europa dat innovatieve alternatieven naast windenergie noodzakelijk zijn.

Ook nationaal beleid wijst in dezelfde richting. In de Kamerbrief Zonnebrief (kenmerk DGKE-DSE / 96419137) stelt het kabinet dat zon-PV op daken en gevels prioriteit heeft, en dat zon-PV op landbouw- en natuurgronden in principe ongewenst is. In de regio Kaag en Braassem zijn nog vele daken onbenut, wat een veel logischer eerste stap zou zijn.

Deze alternatieven maken duidelijk dat het Groene Hart niet opgeofferd hoeft te worden voor energieopwekking.

8. Evenredigheidsbeginsel

Op grond van Europees recht geldt het evenredigheidsbeginsel: maatregelen moeten in verhouding staan tot het nagestreefde doel. De compacte opstelling van 21 tot 30 industriële windturbines van 240 meter tiphoogte in een open weidelandschap gaat veel verder dan proportioneel is.

Alternatieven zoals offshore wind, clustering langs infrastructuur en benutting van daken voor zonne-energie zijn beschikbaar en sluiten beter aan bij de doelstelling van duurzame energie, zonder dezelfde maatschappelijke en ecologische schade. De huidige plannen zijn daarom onevenredig en strijdig met dit kernbeginsel van Europees en nationaal bestuursrecht.

9. Conclusie

Er lijkt geen juridische basis voor het opstellen van het OER en het OER lijkt geen juridische basis voor het nemen van een besluit tot herziening van de Omgevingsverordening te vormen. Het OER is daarmee naar alle waarschijnlijkheid zowel juridisch als beleidsmatig onhoudbaar. Het baseert zich op achterhaalde normen en wetgeving, negeert de verplichting tot een volledige MER, miskent internationale verdragen en botst met harde grenzen op het gebied van luchtvaartveiligheid.

Een zorgvuldig doorlopen MER-traject zal dit naar onze mening bevestigen en uitwijzen dat plaatsing van grootschalige industriële windturbines in het Groene Hart onmogelijk is. De logische weg vooruit is kiezen voor alternatieven die juridisch houdbaar zijn, maatschappelijk draagvlak hebben en aansluiten bij Europese en nationale verplichtingen.